

Katrineholms kommun
kommunen@katrineholm.se

2019-06-12
1 (22)
Dnr-2018:11260

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Valla
skola i Katrineholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Valla skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Valla skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå utvecklas så att det omfattar uppföljning och analys av undervisningens genomförande samt hur värdegrunds- och jämställdhetsuppdraget omsätts i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att eleverna i högre utsträckning ges möjlighet att delta i planering och utvärdering av undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna följer upp och utvecklar arbetet med att skapa studiero.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att arbetet med att kvalitetssäkra likvärdigheten i bedömningar och betyg blir mer systematiskt och strukturerat.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 14 januari 2020 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2018:11260) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet med fokus på skolans uppdrag. Rektorn följer regelbundet och systematiskt upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat och lärarna är delaktiga i detta arbete. För att ge ett bredare underlag för analys och beslut om eventuella åtgärder behöver uppföljningen av undervisningen dock utvecklas. I viss utsträckning finns ett jämställdhetsarbete på skolan men detta behöver tydliggöras och utvecklas och införlivas i det systematiska kvalitetsarbetet.

Ledning och organisation

Rektorn leder det pedagogiska arbetet med fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. Av insänd dokumentation samt intervjuer med lärare och rektorn framgår att grundskolans lärare tillhör ett arbetslag. Arbetslaget leds av en arbetslagsledare tillika förstelärare och arbetslaget har regelbundna möten som ägnas åt exempelvis kompetensutveckling, pedagogisk utveckling, gemensamt lärande och arbete med det systematiska kvalitetsarbetet. Dessa möten ger lärare möjlighet att samverka och möjlighet att vara delaktiga i analysarbetet inom det systematiska kvalitetsarbetet. Arbetet i arbetslaget utgår från skolans prioriterade områden "Läsa", "Miljö", "Digitalisering" samt arbete mot mobbning i samarbete med en extern organisation. Mötenas innehåll är uppdelat i treveckorsperioder. En vecka handlar det om kvalitetsarbete, en vecka ägnar de åt kurser som lärarna väljer utifrån intresse och behov och en vecka är lärarna uppdelade utifrån stadium och ägnar sig åt kollegialt lärande. Utöver detta finns kommungemensamma träffar för lärare och de samverkar även med andra skolor. Rektorn är ibland med på arbetslagsmötena och hen får också information om vad som händer där genom arbetslagsledaren som ingår i ledningsgruppen. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att obehöriga lärare får stöd gällande undervisning och bedömning av kollegor och rektorn utifrån behov. Det finns dock inte någon tydlig struktur för hur detta ska gå till.

Uppföljning och analys av utbildningen

Rektorn följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat och till viss del även hur undervisningen genomförs och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Av intervjuer med rektorn, personal (lärare och representanter för elevhälsan) och av insänd dokumentation framgår att elevernas kunskapsutveckling, betyg och kunskapsresultat följs upp och analyseras. Uppföljningen omfattar samtliga årskurser och ämnen. En gång per termin genomförs klasskonferenser då både måluppfyllelse och studiero följs upp. Som exempel på sådant som kommit fram vid klasskonferenser och lett till insatser nämner rektorn låga resultat på screeningtester i en årskurs och problem med studiero i vissa grupper. En sammanställning av resultaten analyseras i arbetslaget och en skriftlig analys av uppnådda kunskapskrav lämnas till rektorn. Det arbete som görs i samband med kvalitetsdialogerna mellan rektorn och huvudmannen som ingår i huvudmannens kvalitetsarbete är också en del av analysarbetet. Då diskuterar och analyserar arbetslaget resultat och måluppfyllelse i samtliga årskurser och ämnen. Resultaten jämförs över tid och med resultaten på andra skolor. Resultaten delas också upp utifrån kön. Rektorn tar del av lärarnas bedömningar och analyser och ställer frågor om något avviker. Rektorn ger i intervjun exempel på att hen utifrån låga resultat i vissa klasser fört diskussioner med lärarna, kommit fram till orsaken och satt in åtgärder för att förbättra situationen.

När det gäller uppföljning av undervisningens genomförande och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen ger intervjuer med rektorn och personal en samstämmig bild av att detta genomförs till viss del men att det inte finns några tydliga strukturer för denna uppföljning. Det arbete som genomförs i arbetslagen inför kvalitetsdialogerna med huvudmannen lyfts av rektorn fram som en del av uppföljningen av undervisningen och värdegrundsuppdraget. En viss uppföljning av värdegrundsuppdraget sker också inom ramen för arbetet med skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Den uppföljning som görs av undervisningen sker främst genom dialog mellan rektorn och arbetslagsledaren vid ledningsgruppsmötena. Rektorn är också med på arbetslagsmöten ibland och kan på så sätt följa de diskussioner som förs. När det gäller uppföljning av det utvecklingsarbete och kollegiala lärande som sker i arbetslaget beskriver rektorn att hen ser effekterna av det i de resonemang som lärarna för. Rektorn uppfattar att lärarna pratar mycket, tänker bredare och annorlunda kring skolans fokusområden och har gemensamma synsätt. Lärarna uppger att de är osäkra på hur rektorn följer upp undervisningen. Diskussioner och erfarenhetsutbyte sker på arbetslagets möten där rektorn deltar ibland och rektorn pratar med lärarna om undervisningen på medarbetarsamtalen. Rektorn uppger att de skulle kunna bli bättre på att utvärdera

exempelvis olika undervisningsmetoder. Som en del i att följa upp undervisningen har rektorn planerat att genomföra lektionsbesök, vilka dock ännu inte genomförts.

Av insänd dokumentation och intervjuer med personal och rektorn framgår att de fokusområden skolan arbetar med har koppling till resultatet av de analyser som görs inom det systematiska kvalitetsarbetet. Fokus på läsning har direkt koppling till analys av kunskapsresultaten och arbetet med språkbruk har kommit till utifrån kartläggningar av trygghet (se vidare under området Trygghet och studiero för utförligare beskrivning). Ett övergripande utvecklingsområde som rektorn nämner är att få fler elever att inte bara nå lägst kunskapskraven utan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. I intervju och insänd dokumentation beskriver rektorn att resursfördelningen utgår från antalet elever och de behov som respektive elevgrupp har. Klasskonferenserna, analyser av tester och måluppfyllelse samt elevhälsans arbete är viktiga utgångspunkter i detta arbete, enligt rektorn.

Jämställdhetsarbete

Skolans jämställdhetsarbete behöver utvecklas så att rektorns ledning, uppföljning och analys blir tydligare. Rektorn och lärarna ger en samstämmig bild av att diskussioner som rör att alla elever ska ha samma förutsättningar oavsett könstillhörighet förs på skolan men att det inte finns någon struktur och tydlig strategi för arbetet. I arbetslaget kan nyheter med anknytning till jämställdhet tas upp och lärarna ger varandra tips om exempelvis läromedel. Detta sker sporadiskt och finns inte med i planeringen. Rektorn beskriver att det inte finns något strukturerat arbete kring jämställdhet, men framhåller att det ändå finns med i det vardagliga arbetet och att hen agerar om något problem uppstår. Rektorn uppger vidare att hen inte fört diskussioner med lärarna om exempelvis innehållet i undervisningen, läromedel eller val av texter utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Rektorn har heller inte fått några signaler om att arbetet med jämställdhet skulle vara problematiskt. Lärarna berättar att de har deltagit i kompetensutveckling som bland annat lett till att de infört könsneutrala toaletter och att fler alternativ än "flicka" och "pojke" finns att välja på i de enkäter eleverna svarar på. Enligt skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling följs jämställdhetsarbetet upp vid medarbetarsamtalen. Den bild som eleverna förmedlar är att lärarna inte pratar med dem om jämställdhet så ofta. Flera av de intervjuade eleverna har inte tänkt på om det är någon skillnad i hur flickor och pojkar bemöts och vilka förutsättningar de har. Några elever berättar att de lagt märke till att pojkar inte brukar räcka upp handen, vilket flickorna gör.

När det gäller jämställdhetsaspekternas roll i det systematiska kvalitetsarbetet framgår av intervjuer med rektorn, elevhälsan och insänd dokumentation att kunskapsresultaten delas upp och analyseras utifrån kön. Kränkingsanmälningar och

frånvaro redovisas könsuppdelat i skolans verksamhetsrapport, men någon analys av resultaten görs inte. Elevhälsans arbete analyseras inte utifrån kön.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att det systematiska kvalitetsarbetet på skolenhetsnivå utvecklas så att det omfattar uppföljning och analys av undervisningens genomförande samt hur värdegrunds- och jämställdhetsuppdraget omsätts i undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med uppföljning och analys behöver utvecklas så att det på ett mer systematiskt sätt omfattar undervisningens genomförande och hur värdegrunds- och jämställdhetsuppdraget omsätts i undervisningen. I detta ingår också att förtydliga jämställdhetsperspektivet i det systematiska kvalitetsarbetet.

Av läroplanen (Lgr 11, del 1) framgår att den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår att skolan ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla människor, oberoende av könstillhörighet. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98, s. 28) anges att det är viktigt att rektorn följer upp hur arbetssätt och metoder i undervisningen påverkar elevers lärande och utveckling. Utgångspunkten är de nationella mål och de områden som man har beslutat att fokusera i utvecklingsarbetet. Vidare framhålls (s. 32) att det är viktigt att rektorn analyserar orsaken till skillnader i måluppfyllelse mellan olika grupper och klasser eller mellan olika ämnen och målområden i läroplanerna. Tillsammans med personalen kan olika förklaringar till enhetens resultat diskuteras och analyseras i förhållande till de nationella målen. Det kan exempelvis handla om vilken betydelse olika arbetsformer och arbetssätt har för måluppfyllelsen, hur undervisningstiden utnyttjas, hur

personalens kompetens, värderingar, förhållningssätt och arbetssätt påverkar elevernas möjligheter att nå kunskapsmålen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar metoder och system för uppföljning av undervisningens genomförande. En sådan uppföljning bör innehålla dels de metoder som används i undervisningen, dels hur värdegrunds- och jämställdhetsuppdraget inkluderas i undervisningen. På så sätt får rektorn ett bredare underlag för analys och arbetet med att hitta framgångsfaktorer och eventuella förbättringsområden underlättas. Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn förtydligar jämställdhetsperspektivet i det systematiska kvalitetsarbetet, så att eventuella könsmönster i exempelvis anmälningar om kränkande behandling och elevhälsans arbete synliggörs och analyseras. På så sätt får rektorn ett underlag för att kunna vidta de eventuella åtgärder som behövs för att säkerställa att eleverna får samma möjligheter och förutsättningar oavsett könstillhörighet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att undervisningen är målfokuserad, strukturerad, varierad och erbjuder eleverna ett aktivt lärarstöd. Undervisningen anpassas till aktuell elevgrupp och ger huvudsakligen eleverna utmaningar på olika kunskapsnivåer. Eleverna har i varierande utsträckning möjlighet att påverka planering och utvärdering av undervisningen. Undervisningen innehåller i viss grad inslag som ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Undervisningen är strukturerad och målfokuserad. Av intervjuer med lärare och elever samt av lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar med struktur på olika sätt och att undervisnings grad av struktur varierar. Lärarna förklarar att detta är ett medvetet sätt att anpassa undervisningen utifrån elevgruppernas behov. Vissa

grupper behöver tydlig och fast struktur och förutsägbarhet vilket lärarna beskriver ger lugnare grupper. Andra grupper kan ges en mer anpassningsbar struktur med utrymme för spontanitet. Intervjuer med lärare och elever ger en samstämmig bild av att undervisningen är målfokuserad och att lärarna arbetar för att tydliggöra syfte och mål för eleverna. Samtliga lektionsobservationer visar också exempel på detta. Lärarna uppger att de planerar undervisningen utifrån läroplanen. Lärarna i de högre årskurserna samplanerar på övergripande nivå och gör detaljplaneringen utifrån varje grupp. I några ämnen följer planeringen den som finns i de läromedel som används. Lärarnas planeringar finns tillgängliga för eleverna på skolans digitala plattform. Av dessa framgår innehåll, mål och syfte med arbetsområden och lektioner. Lärarna beskriver vidare att de synliggör syfte och mål med undervisningen för eleverna på flera sätt, exempelvis genom att berätta om det muntligt och åskådliggöra det visuellt på tavlor och väggar i klassrummen. Såväl elevintervjuer som lektionsobservationer ger exempel på detta. Eleverna nämner exempelvis att lärarna går igenom vad de ska lära sig och varför i början av ett arbetsområde. Eleverna uppger dock att det varierar något hur tydliga lärarna är i detta avseende. Samtliga observerade lektioner innehåller en inledande genomgång där läraren berättar vad de ska arbeta med på dagens lektion. En av de observerade lektionerna följer en återkommande struktur som läraren berättar är känd av eleverna sedan innan.

Undervisningen omfattar en variation i arbetssätt och uppgifter och eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Såväl intervjuer med lärare och elever som lektionsobservationer visar att lärarna använder olika typer av uppgifter och arbetsformer i undervisningen. Lärarna beskriver att de arbetar på olika sätt med att variera undervisningen och att de anpassar utifrån ämne, elevernas ålder och elevgruppernas behov. Någon lärare beskriver att hen planerar in moment så att eleverna får läsa, lyssna och vara aktiva på något sätt under varje pass. Någon lärare beskriver att variationen i arbetssätt behövs för att eleverna ska förstå ett visst ämne på djupet och att hen därför varvar teoretiska och praktiska moment kontinuerligt. Lärarna ger också exempel på att eleverna arbetar i olika gruppkonstellationer utifrån en medveten gruppindelning. Eleverna ger exempel på att undervisningen brukar innehålla olika inslag som experiment, spel och frågesporter som gör undervisningen mer intressant och rolig. Även rörelsepauser är ett uppskattat inslag bland de intervjuade eleverna. Under de observerade lektionerna förekommer exempelvis genomgångar i helgrupp, arbete och redovisningar i par, enskilt arbete med uppgifter samt rörelsepauser. Uppspelning av film och ljud förekommer också, liksom användning av olika digitala verktyg. När det gäller aktivt lärarstöd ger lärarna flera exempel på hur de arbetar med olika system för att eleverna ska få hjälp och stöd under lektionerna och samtidigt kunna fortsätta vara aktiva. I någon klass använder eleverna pappersmuggar i olika färger som de ställer på sina

bänkar för att signalera att arbetet fungerar, att de behöver hjälp men kan vänta och att de behöver hjälp omgående. Andra lärare använder andra system med motsvarande funktion i sina klasser. Lektionsobservationerna ger flera exempel på hur lärare stöttar elever att komma igång med och vid behov återgå till arbete med aktuell uppgift.

Anpassning och utmaningar

Undervisningen anpassas till aktuell elevgrupp och ger huvudsakligen eleverna utmaningar på olika kunskapsnivåer. Elever och lärare ger i intervjuerna en samstämmig bild av att undervisningen på flera sätt ger eleverna utmaningar utifrån olika kunskapsnivåer och möjlighet att arbeta i olika takt. I vissa ämnen används applikationer till lärplattor som anpassar svårighetsgraden på uppgifterna utifrån elevernas lösningar och svar. I vissa ämnen innehåller läromedlen uppgifter på olika svårighetsnivåer och i andra ämnen får eleverna böcker på olika nivåer. Detta beskriver även eleverna. Lärare i de högre årskurserna ger exempel på hur de använder uppgifter som kan fördjupas och där lösningarna är öppna resonemang vilket de menar underlättar nivåanpassning. Eleverna beskriver att arbetstakten varierar mellan olika årskurser och ämnen. Några berättar att de arbetar med mål som alla elever ska hinna med under veckan och att dessa är samma för alla elever. Elevernas uppfattning om huruvida det är möjligt att få svårare uppgifter i olika ämnen varierar men de uppger att man kan få lättare uppgifter och mer stöd utifrån behov. Några lärare beskriver att de som en del i att anpassa undervisningen till elevernas förutsättningar skapat en flexibel miljö i klassrummen där eleverna har en hemplats men kan välja om de vill stå och arbeta, sitta på en gympboll eller ligga på mage när de läser. När det gäller förväntningar på eleverna uppger lärarna att de kan ha olika förväntningar på eleverna men utgångspunkten är att alla elever gör så gott de kan. De beskriver att de uppmuntrar eleverna att göra sitt bästa på olika sätt och utifrån elevernas behov. Eleverna ger exempel på att lärarna berättar om de gjort något bra och berömmar deras insatser. De beskriver också att variationen i undervisningen bidrar till att öka deras motivation. Något som rektorn lyfter fram i intervjun är att hen vill att de på skolan ska arbeta mer för att eleverna ska nå längre än godkänt resultat. Mot bakgrund av detta och att eleverna uttrycker osäkerhet kring om det är möjligt att vid behov få svårare uppgifter vill Skolinspektionen framhålla vikten av att eleverna ges utmaningar i undervisningen så att de kan utvecklas så långt som möjligt.

Elevernas delaktighet och påverkansmöjligheter i undervisning och i sitt eget lärande

Undervisningen ger i varierande utsträckning eleverna möjlighet att påverka planering och utvärdering av undervisningen. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna arbetar olika med elevinflytande när det gäller planering och utvärdering och i insänd verksamhetsredogörelse framhåller rektorn elevinflytande som ett

förbättringsområde. Någon lärare beskriver att hen gått igenom det centrala innehållet med eleverna i en av de lägre årskurserna och att eleverna utifrån det fått komma med idéer kring vad de ville göra inom ett arbetsområde om rymden. Även eleverna nämner detta exempel. Någon lärare beskriver att hen anpassar planeringen efter hand utifrån vad eleverna visar intresse för och ytterligare någon uppger att eleverna ges möjlighet att komma med förslag men sällan har några. Flera av de intervjuade eleverna är tveksamma till om de har någon möjlighet att påverka planeringen alls och andra beskriver att de ibland kan påverka arbetsformer eller presentationsform.

När det gäller elevernas delaktighet i utvärdering av undervisningen beskriver såväl lärare som rektorn att det ser olika ut i olika klasser. Enligt rektorn sker inte någon samlad systematisk utvärdering av undervisningen utan rektorn får del av elevernas synpunkter genom att de berättar direkt för hen. Lärarna beskriver att några årskurser har regelbundna utvärderings- och reflektionstillfällen varje vecka. Då får eleverna möjlighet att skriva fritt hur de upplevt veckan. I några av de lägre årskurserna görs motsvarande utvärdering muntligt. Så kallade "exit tickets" med frågor och frågor som eleverna får svara med "tummen upp" eller "tummen ned" på är också exempel på utvärderingsformer som några lärare använder. På en av de observerade lektionerna ges också exempel på detta. Eleverna ger varierande bilder av sin delaktighet i utvärdering av undervisningen. Några elever uppger att de inte är med och utvärderar undervisningen alls medan andra ger exempel på att de ibland får svara på frågor om vad de förstått och om något varit svårt under lektionerna.

Undervisningen innehåller i viss grad inslag som ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande. Av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna i vissa klasser regelbundet ges möjlighet att enskilt reflektera över sitt lärande. Det sker i samband med de reflektions- och utvärderingstillfällen som beskrivs ovan. Eleverna beskriver att de känner till och är medvetna om att det finns olika sätt att lära sig på men att det inte pratar om det så ofta. Några uppger att de kan få välja om de vill skriva för hand eller på lärplatta utifrån hur de lär sig bäst. Lärarna uppger att de pratar en del om detta och nämner som exempel att eleverna i en årskurs gett varandra tips på hur man kan göra sina läxor. Frågan hur elever lär sig bäst tas också upp på utvecklingssamtalen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att eleverna i högre utsträckning ges möjlighet att delta i planering och utvärdering av undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att lärarna i högre utsträckning behöver planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna för att på så sätt öka elevernas inflytande över utbildningen. Granskningen visar att graden av delaktighet och formerna för den varierar mellan olika lärare och att det inte finns någon gemensam strategi för detta. Detta medför att det inte heller är tydligt om graden av inflytande över utbildningen är anpassad till elevernas ålder och mognad.

Av skollagen (4 kap. 9 §) framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Enligt läroplanen (Lgr 11, avsnitt 2.3) är ett mål med utbildningen att eleverna successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning. Vidare framgår att lärarna ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder. Läraren ska också tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna utvecklar arbetet med elevinflytande genom att ta fram lämpliga former för att planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Detta utvecklingsarbete kan med fördel ske gemensamt i arbetslaget så att elevernas inflytande anpassas efter deras ålder och mognad. Ett systematiskt och gemensamt arbete med utvärderingar skulle kunna ingå i den utvecklade uppföljning av undervisningen som rekommenderas under området Rektors ledarskap.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att det huvudsakligen finns ett medvetet och samlat arbete för att skapa trygghet och studiero på skolan. Elevernas uppfattning om såväl trygghet som studiero kartläggs och åtgärder vidtas utifrån vad resultaten av kartläggningarna visar. Trots detta råder inte studiero i alla grupper och rektorn behöver därför utveckla arbetet med att skapa studiero för alla elever.

Trygghet

Det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. Av insänd dokumentation och samtliga intervjuer framgår att elevernas upplevelse av trygghet följs upp regelbundet och på flera sätt och att åtgärder vidtas utifrån vad kartläggningen visar. Eleverna beskriver huvudsakligen skolans miljö som trygg trygg. Några elever uppger dock att de tror att det förekommer att elever är rädda för andra elever. Representanterna för elevhälsan beskriver att skolan har ett trygghetsteam som består av kuratorn och ett antal lärare som regelbundet träffas och arbetar med skolans trygghet på olika sätt. En del av trygghetsteamets arbete är att genomföra och sammanställa en kartläggning av hur trygga eleverna upplever olika platser på skolan. Utöver denna kartläggning genomförs enkäter som alla elever svarar på. Lärarna beskriver att enkäterna omfattar frågor kring trygghet, arbetsro, otrygga platser, om eleverna har någon att vända sig till och om de vet vilka som ingår i trygghetteamet. Frågor om trygghet på nätet och om eleverna exempelvis spelar spel på nätet ingår också. Eleverna berättar att de får svara på enkäter men att de inte får reda på vad enkäterna visar. Utifrån resultaten på kartläggningarna tas olika fokusområden fram, enligt personal och rektorn. Först analyseras resultaten av trygghetsteamet, sedan i arbetslaget och sedan förs resultatet ut till eleverna. Lärarna beskriver att åtgärderna tas fram på olika sätt beroende på vad de handlar om. Ibland sker det på elevrådet och ibland kan exempelvis fastighetsägaren behöva lösa något. Ett fokusområde som beskrivs i samtliga intervjuer samt i insänd dokumentation är språkbruket. Arbetet med detta är långsiktigt och har pågått under en längre tid. Personalen beskriver att de utifrån senaste kartläggningen har ändrat inriktning på arbetet så att det nu fokuserar på det som är bra och hur man vill att det ska vara snarare än förbud och sådant som är negativt, vilket stämmer med den bild eleverna ger. Rektorn och personalen ger en samstämmig bild av att lärarna på skolan har ett gemensamt förhållningssätt när det gäller språkbruket och att frågor kring detta diskuteras mycket i arbetslaget. Andra exempel på områden där skolan vidtagit åtgärder är otrygga toaletter och duschar samt vissa områden på skolgården. Enligt skolans plan mot

diskriminering och kränkande behandling tas nya områden fram i samband med den kvalitetsdialog med huvudmannen som handlar om trygghet och trivsel.

När det gäller skolans förebyggande arbete mot kränkande behandling framgår av insänd dokumentation och intervjuer med rektorn och personal att skolan sedan några år tillbaka samarbetar med en extern organisation för att motverka mobbning. I detta ingår utöver ett kontinuerligt värdegrundsarbete i klasserna också det tidigare nämnda arbetet med språkbruket och att prata med eleverna om kränkningar på nätet.

Rektorn och personalen ger en samstämmig bild av att skolans personal har en samsyn kring hur kränkningar ska hanteras och att gemensamma förhållningssätt diskuteras på arbetslagsmöten och i trygghetsteamet. Fall av kränkande behandling anmäls i ett digitalt system och kommer på så vis rektorn och huvudmannen till del.

Kränkningsärendena utreds av trygghetsteamet. Det finns en konsekvenstrappa som följs när något inträffar. Rektorn beskriver att lärarnas syn på vad som är en kränkning diskuteras i arbetslaget och att de lärare som är osäkra på om en händelse är en kränkning eller inte tar upp det på arbetslagets möten. Även lärarna beskriver det tillvägagångssättet. Skolinspektionen vill i detta sammanhang betona att det är personalens skyldighet att anmäla samtliga händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling till rektorn. Någon värdering av hur allvarlig en händelse är ska inte göras från personalens sida. Av skolans verksamhetsrapport framgår att kränkingsanmälningar delas upp utifrån kön och att dubbelt så många flickor som pojkar upplever sig ha blivit kränkta. Någon analys av eventuella orsaker till detta görs dock inte i dokumentet.

Studiero

Det bedrivs ett arbete med att skapa studiero som till viss del är samlat och gemensamt. Elevernas uppfattning om studieron kartläggs på flera sätt, vilket framgår av intervjuer med elever, rektorn och personal. De årliga enkäter som eleverna i samtliga årskurser svarar på innefattar frågor om studiero. Utvecklingssamtal och diskussioner på klassråd är också tillfällen då eleverna har möjlighet att framföra sin syn på studieron. För att få del av elevernas uppfattning om studieron på individ- och gruppnivå använder en del lärare loggböcker där eleverna varje vecka bland annat skriver hur de upplevt studieron. Lärarna i några årskurser följer upp studieron genom veckovisa utvärderings- och reflektionstillfällen. Rektorn lyfter fram elevrådet och spontana samtal med elever som viktiga källor för att få en uppfattning om studieron på skolan.

Som förklaring till den förbättring av studieron som personalen och rektorn beskriver lyfts främst insatser på individnivå fram, så som insatser i form av elevhandledare och möjlighet för elever att arbeta enskilt i mindre grupp. Andra exempel på sådant lärare

gör för att förbättra studieron är rörelsepauser, att arbeta medvetet med lektionsstrukturen och arbeta med möblering och hjälpmedel som skärmar och hörselskydd i klassrummen. Lärarna uppger att de i arbetslaget för diskussioner kring studiero och då har mycket fokus på hur de kan lösa de problem som finns. I verksamhetsrapporten beskrivs att insatser som mindre undervisningsgrupper och ökad personaltäthet genomförts.

När det gäller gemensamma förhållningssätt kring arbetet med studiero framgår av intervjuer med lärare och rektorn att samsyn finns avseende att studiero är viktigt, men att synen på vad studiero är och toleransnivån varierar mellan lärarna. Enligt eleverna varierar det hur lärarna agerar när det blir stökigt på lektionerna. Resultaten av det lärarna gör varierar också. Det finns ordningsregler på skolan som eleverna känner till, men enligt eleverna följs de inte alltid.

Personal och rektorn ger en samstämmig bild av att studieron markant förbättrats under senaste läsåret och att de nu uppfattar studieron som huvudsakligen god. Lärarna uppger att de för diskussioner kring förhållningssätt och strategier i arbetslaget vilket även tas upp med elevhandledarna vid regelbunden handledning av specialpedagogen. Eleverna ger sammantaget en varierande bild av studieron i nuläget. Några elever delar den bild rektorn och personalen förmedlar, medan några beskriver att studieron varierar mycket och några uppger att det ofta är väldigt rörigt på lektionerna. Av skolans systematiska kvalitetsarbete framgår att arbetsron behöver förbättras för vissa grupper.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärarna följer upp och utvecklar arbetet med att skapa studiero.

Skolinspektionen bedömer att arbetet för att skapa studiero behöver utvecklas. Granskningen visar att lärarna gör olika saker för att skapa och upprätthålla studiero och att elevernas uppfattning om studieron kartläggs. Resultatet av detta arbete följs dock inte upp systematiskt.

Enligt skollagen (3 kap. 3 §) ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I läroplanen (Lgr 11, avsnitt 2.2) anges att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna utvecklar arbetet för att åstadkomma och upprätthålla studiero genom att mer systematiskt följa upp och utvärdera de olika strategier som lärarna använder. På så sätt får rektorn och lärarna ett underlag för att kunna bedöma strategiernas ändamålsenlighet. Detta kan med fördel samordnas med den utökade uppföljning av undervisningens genomförande som rekommenderas i området Rektors ledarskap. På så vis kan gemensamma ändamålsenliga förhållningssätt och strategier arbetas fram.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20a § skollagen

9 kap. 20 och 22b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skälen till bedömningen är att rektorn analyserar lärarnas bedömningar och betyg på olika sätt för att de ska vara likvärdiga. Rektorn ger till viss del lärarna förutsättningar att på olika sätt kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Detta arbete behöver dock bli mer tydligt organiserat och strukturerat.

Lärarnas bedömningar och betyg analyseras för att säkerställa likvärdighet. Av insänd dokumentation och intervjuer med rektorn och lärare framgår att de betyg och bedömningar som görs analyseras på olika sätt. Sammanställningar av bedömningar och betyg diskuteras i arbetslaget och rektorn analyserar dem och ställer frågor om hen ser något avvikande. Analysen innefattar exempelvis jämförelser över tid, genomgående höga eller låga resultat i något ämne, skillnader mellan pojkars och flickors resultat samt skillnader mellan resultat på nationella prov och betyg eller bedömningar av om eleverna uppnått godtagbara kunskaper. Rektorn nämner som exempel att hen vid analys av resultaten på nationella prov i relation till betyg tidigare sett att lärarna tenderat att sätta lägre betyg, vilket då diskuterats. Av den senaste verksamhetsrapporten framgår att analysen av resultaten på de nationella proven i årskurs 6 i förhållande till betygen visar överensstämmelse för de flesta elever, vilket talar för att arbetet gett resultat.

Rektorn ger i viss utsträckning lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att lärarna

arbetar med likvärdig bedömning på olika sätt. Regelbundna tester av elevernas kunskaper, som är gemensamma för hela kommunen, genomförs och används som grund för bedömning. Resultaten analyseras både av enskilda lärare och gemensamt i arbetslaget. Skolverkets bedömningsstöd används också. Lärarna lyfter fram användandet av gemensamma bedömningsmatriser som en del av att kvalitetssäkra bedömningarnas likvärdighet. Diskussioner kring bedömning och betyg sker på arbetslagets möten dels i samband med arbetet inför kvalitetsdialogerna, dels vid specifika tillfällen då exempelvis sambedömning inom ett ämne är inplanerat. Rektorn beskriver att lärarna kan diskutera bedömningsfrågor med varandra om de tycker att det behövs och nämner att lärarna i de högre årskurserna sambedömer elevernas kunskaper. Vid betygsättning har lärarna möjlighet att diskutera med varandra om de är osäkra. För obehöriga lärare finns inte något strukturerat stöd, enligt rektorn, utan obehöriga lärare får stöd i betygsättning och bedömning utifrån behov. En obehörig lärare uppger att hen utgår från bedömningsmatriserna för att få med alla moment och sedan diskuterar bedömningarna med elevernas mentor i slutet av terminen.

När det gäller bedömning av nationella prov ger rektorn och lärarna en samstämmig bild av att sambedömningen inte sker utifrån någon strukturerad organisation utan utgår från vad varje lärare behöver. Rektorn beskriver att om en lärare tycker att en bedömning är svår finns möjlighet att diskutera med kollegor eller med rektorn. Lärarna uppger att de nationella proven rättas avidentifierade och att de flesta delprov sambedöms. I årskurs 3 bedömer lärarna vissa delprov ensamma och några gemensamt. De nationella proven i årskurs 6 sambedöms inom skolan. Tidigare har sambedömning skett med en annan skola, men detta görs enligt lärarna inte längre. Samarbete och sambedömning kring nationella prov och betygsättning nämns som identifierad styrka i redovisningen av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Beträffande sambedömning i andra ämnen och årskurser uppger lärarna att det är svårt att hinna med. Några lärare uttrycker önskemål om mer tid för att resonera kring bedömningar och beskriver att de måste prioritera diskussioner kring betyg framför diskussioner om bedömningar i årskurser där betyg inte sätts.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att arbetet med att kvalitetssäkra likvärdigheten i bedömningar och betyg blir mer systematiskt och strukturerat.

Skolinspektionen bedömer att det finns ett arbete med att kvalitetssäkra likvärdigheten i lärarnas bedömningar och betygsättning. Detta arbete utgår dock huvudsakligen från enskilda lärares behov och initiativ. För att ytterligare förbättra kvalitetssäkringen av likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygsättning skulle arbetet behöva organiseras och struktureras tydligare av rektorn.

Enligt skollagen (3 kap. 14 §) ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om betyg och betygsättning (SKOLFS 2018:247, s. 21) framhålls betydelsen av lärares samsyn för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg. Samsyn kring betygssättning är en förutsättning för att skolan ska kunna ge eleverna enhetlig information om betyg och betygssättning. Att lärare också har en samsyn kring de kunskaper som är väsentliga i ett ämne är en utgångspunkt för ämnesdidaktiskt välgrundade val. Detta underlättar lärarnas möjlighet att läsa och tolka kunskapskraven i relation till ämnets eller kursens syfte, centrala innehåll och den undervisning som har bedrivits. Det stärker även lärares samsyn kring hur underlag från bedömningssituationer kan utvärderas allsidigt vid betygssättningen. Vidare framhålls (s. 22–23) att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna förtydligar strukturerna för arbetet med bedömning och betygsättning. Det som beskrivs i referatet ovan gällande betygssättning kan med fördel tillämpas även när det gäller bedömningar av elevers kunskapsutveckling i årskurser där betyg inte sätts. Ett mer systematiskt och strukturerat arbete kring bedömning av elevernas kunskaper kan bidra till en ökad samsyn hos lärarna vilket i sin tur leder till att säkerställa likvärdig bedömning.

På Skolinspektionens vägnar

X Lena Stadler

Lena Stadler

Beslutsfattare

Signerat av: Lena Stadler

X Sarah Vinterlycka

Sarah Vinterlycka

Föredragande

Signerat av: Sarah Vinterlycka

I handläggningen av ärendet har även utredare Ingela Åkerman Jansson och undervisningsråd Eleonor Duvander medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fem lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med representanter för skolans elevhälsa
- En intervju med rektorn
- Dokumentstudier – dels av de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan och dels den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov

och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 18–19 mars 2019. Besöket genomfördes av Sarah Vinterlycka och Ingela Åkerman Jansson.

Valla skola ligger i orten Valla cirka 15 km från Katrineholms centrum. Skolenheten omfattar grundskolans årskurser 1–6, förskoleklass och fritidshem. I grundskolan går 135 elever. Grundskolans lärare och läraren i förskoleklass tillhör ett arbetslag. Skolan leds av en rektor. Denna granskning berör endast utbildningen i grundskolan.